

УДК 911.3

ЗНАЧЕННЯ ПАСПОРТИЗАЦІЇ ПРИРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ ОБ'ЄКТІВ ДЛЯ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ЇХ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ

К. Дударчук, І. Ілляш

*Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
вул. М. Кривоноса, 2, м. Тернопіль, 246027, Україна*

З'ясовано значення інвентаризації та паспортизації туристичних об'єктів для розвитку туристичної діяльності регіону. Проведено паспортизацію природного заповідника “Медобори” у Тернопільській обл. У ході дослідження використано методик паспортизації, запропоновану науково-технічною радою Держтуризмкурорту України. Зважаючи на те, що така методика є найповнішою на сучасному етапі, у стислій формі зібрано максимальну кількість інформації про туристичний об'єкт, необхідної для використання в процесі створення нових туристичних програм.

Ключові слова: туристична діяльність, туристичні ресурси, інвентаризація туристичних об'єктів, паспортизація.

На сучасному етапі туризм стає важливим чинником соціально-економічного розвитку регіону. Особливо актуальний розвиток туристичної діяльності в депресивних регіонах, що забезпечить зростання фінансових надходжень до їхніх бюджетів, а також збільшення кількості робочих місць. До депресивних регіонів, у яких пріоритетним напрямом може стати саме туристична галузь, належить Тернопільська обл. Її територія достатньо забезпечена атрактивними природними й історико-культурними туристичними ресурсами. Туристичні ресурси Тернопільської обл. різноманітні за видовим складом, їхня територіальна диференціація неоднорідна, часто такі ресурси розміщені у віддалених від основних шляхів сполучення поселеннях, що ускладнює доступ до них. Стримувальним чинником використання багатьох ресурсів є недостатня кількість інформації, яку про них надають широкому колу населення. Тому важливе завдання сьогодні – інвентаризація усіх туристичних ресурсів та їхня паспортизація для впорядкування доступної інформації про них на державному рівні. Спроби інвентаризації туристичних об'єктів є в наукових дослідженнях українських учених О. Бейдика, Т. Божук, Ж. Бучко, Л. Гринів, В. Іванука, С. Кравціва, М. Копач, В. Явкіна.

У процесі паспортизації туристичних об'єктів ми використали форму 1-ТР (див. таблицю), рекомендовану науково-технічною радою Держтуризмкурорту України. Дуже важливою є паспортизація природних ресурсів та природоохоронних територій, які мають рекреаційну функцію. Це дасть змогу у стислій формі надати інформацію про них: розміри, координати, шляхи сполучення, юридичну належність, історію створення тощо. Наприклад, було паспортизовано територію державного заповідника “Медобори”, який розташований на території Гусятинського р-ну. Форма туристичного паспорта містить три розділи, які складаються з 14 пунктів. Перший пункт першого розділу (1.1) містить загальні відомості – назву, тип, адресу об'єкта, у другому пункті (2.1) наведено загальні відомості про власника об'єкта. Також зазначено організаційно-правову форму господарювання *юридичної особи* (наприклад, підприємство приватне,

державне, іноземне, комунальне, дочірнє; товариство з обмеженою відповідальністю тощо) або *інша організаційно-правова форма* (підприємець, кредитна спілка тощо).

У третьому пункті розділу – фото заповідника (для об'єктів природно-заповідного фонду, засобів тимчасового розміщення та засобів харчування фото парадного входу з назвою об'єкта); у наступних розділах пункту зазначено категорію/клас, ступінь цінності об'єкта (природний заповідник загальнодержавного значення, який оголошено курортною територією), площу (10 521 га), рекомендації щодо обмеження відвідуваності (можна відвідувати лише з освітньо-пізнавальною метою).

Другий розділ розкриває відомості про туристичну доступність заповідника: пішохідну доступність об'єкта (є тротуари з асфальтовим покриттям), відстань до обласного центру (48 км), найближчого залізничного вокзалу (48 км до м. Хоростків), наявність друкованих матеріалів про заповідник (наявність друкованої та інтерактивної літератури українською, польською та російською мовами).

У пунктах 9.1 та 9.2 стовпець 5 “Дорожнє покриття” заповнюють відповідно до визначень: дороги з асфальтовим покриттям; дороги з бетонованим покриттям; бруківки; найіжжені ґрунтові дороги; покинуті ґрунтові дороги.

У третьому розділі зібрані відомості про туристичну привабливість об'єкта: дозволене рекреаційне навантаження становить 100 осіб/100 км²/добу, середня кількість відвідувань протягом року – до 4 тис. осіб, оптимальний сезон відвідування – літо (червень–серпень), найближчі заклади харчування – кафе “Хутір” та “Любов” у смт Гримайлів.

Паспортизація туристичних об'єктів регульована на державному рівні такими нормативно-правовими актами: ДСТУ 4527:2006 “Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни і визначення”, ДСТУ 4281:2006 “Заклади ресторанного господарства. Класифікація”, Закони України “Про природно-заповідний фонд України”, “Про охорону культурної спадщини” (8 червня 2000 р.).

У розділі 2 “Загальні відомості про власника/користувача об'єкта” пункти 2.1 “Організаційно-правова форма господарювання” та 2.2 “Форма власності” заповнюють з урахуванням наказу Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 травня 2004 № 97 “Про затвердження національних стандартів України, державних класифікаторів України, національних змін до міждержавних стандартів, внесення зміни до наказу Держспоживстандарту України від 31.03.2004 № 59 та скасування нормативних документів”.

У пункті 2.3.6 заповнюють ідентифікаційний код у Єдиному державному реєстрі підприємств, установ, організацій України (якщо підприємство з відповідною організаційно-правовою формою господарювання підлягає державній реєстрації).

Пункт 5.2 “Ступінь цінності об'єкта” заповнюють відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2001 № 1 760 “Про затвердження Порядку визначення категорій пам'яток для занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України”) та природно-заповідного фонду (відповідно до Указів Президента України та рішень місцевих органів виконавчої влади).

Заповнення форми паспорта туристичного об'єкта потребує надання описової інформації. Наприклад, заповідник “Медобори”, який охоплює території Гусятинського, Підволочиського та Кременецького районів (тут є філія заповідника “Кременецькі гори”), утворено згідно з постановою Ради Міністрів УРСР від 8 лютого 1990 р. № 25 “Про створення державного заповідника “Медобори”. На його території під охороною ділянка Товтровою пасма, яка вирізняється мальовничими скельними ландшафтами.

Це витягнуте в напрямі з півночі на південний схід горбисте пасмо завширшки до 15 км та відносними висотами горбів до 80 м і абсолютними висотами – до 430 м. Східною межею заповідника є р. Збруч. Під біотичними рослинними ресурсами заповідника зайнято понад 90 % його території. Це широколистяні дубово-грабові, грабово-ясеневі, грабово-букові, дубові, букові деревостани. Особливо цінними є ділянки степової, лучно-степової рослинності (фації осоки низької, ковили пір'ястої тощо).

Паспорт туристичного об'єкта (фрагмент)

№	1
п/п	

ОБЛІКОВИЙ НОМЕР ОБ'ЄКТА										
1	Категорія	Клас				Код регіону	Порядковий номер у регіоні			

КООРДИНАТИ ОБ'ЄКТА (GPS)	
2	49°19'43" пн. ш.
	26°00'33" сх. д.

Місце розташування об'єкта * Тернопільська область, Гусятинський район

(вид, назва населеного пункту або назва району, та код відповідно до КОАТУУ)

ПАСПОРТ ТУРИСТИЧНОГО ОБ'ЄКТА

І. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

1. Найменування Об'єкта *

Медобори

1.1.	Назва Об'єкта поширена серед населення	Заповідник "Медобори"
1.2.	Тип Об'єкта (ресторан, музей, готель, тощо)	Заповідник
1.3.	Адреса/розташування Об'єкта	вул. Міцкевича, 21, смт Гримайлів, Гусятинський район, Тернопільська область, 48210

2. Загальні відомості про власника/користувача Об'єкта *

2.1.	Організаційно-правова форма господарювання	
2.2.	Форма власності / користування (державна, комунальна, приватна)	Державна
2.3.	Відомості про власника Об'єкта	
2.3.1.	Найменування/прізвище ім'я та по	Директор – М. Музика

	батькові власника	
2.3.2.	Поштова адреса	вул. Міцкевича, 21, смт Гримайлів, Гусятинський район, Тернопільська область, 48210
2.3.3.	Юридична адреса	вул. Міцкевича, 21, смт Гримайлів, Гусятинський район, Тернопільська область, 48210
2.3.4.	Контактний телефон	3-12-93
2.3.5.	Контактний e-mail	medobory@gus.tr.ukrtel.net
2.3.6.	Код ЄДРПОУ	21137571
2.4.	Відомості про користувача Об'єкта	
2.4.1.	Підстава користування	–
2.4.2.	Найменування/прізвище ім'я та по батькові користувача	–
2.4.3.	Поштова адреса	–
2.4.4.	Юридична адреса	–
2.4.5.	Контактний телефон	–
2.4.6.	Контактний e-mail	–

У складі рослинного світу заповідника налічується понад 150 видів рідкісних, ендемічних та реліктових рослин. До Червоної книги України занесено 37 видів рослин і 38 видів тварин. Рідкісними тваринами, які водяться у межах заповідника, є козуля, лось, олень, куниця, борсук тощо [б. с. 453].

На території Медобор діють екологічні стежки “Бохіт”, “Гостра”, “Пуца відлюдника”, у межах яких допускається відвідування рекреаційних об'єктів туристами з дотриманням режиму та охорони. Унікальні ландшафтні об'єкти – заліснені горби над річкою Збруч. Тут розташована велика кількість природних та історичних пам'яток, які варто оглянути, рухаючись екостежкою, що починається у с. Кринцилів. Упродовж маршруту для огляду відкриваються вали язичницького городища, вхід до печери Перлина (єдина вертикальна печера у Тернопільській обл.), цілющі джерела. На сусідній горі Бохит у давньоруські часи було святилище, тут колись стояв славнозвісний Збруцький ідол. Дорогою до гори можна оглянути унікальний рослинний світ заповідника, серед рослин виділяється рідкісна рослина лунарія оживаюча.

Загалом процес паспортизації туристичних ресурсів є кропітким та довготривалим, однак він дає суттєві зрушення у створенні нових туристичних програм, які ґрунтуються на використанні паспортизованих об'єктів, спрощуючи пошук необхідної інформації про них.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України : методологія та методика аналізу, термінологія, районування : моногр. / О. О. Бейдик. – К. : ВПЦ “Київський університет”, 2001. – 395 с.
2. Божук Т. І. Методичні аспекти оцінювання релігійних об'єктів для туристичного використання // Наук. записки Терноп. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Сер. рекреаційна географія і туризм. – 2009. – Вип. 2. – С. 90–95.
3. Бучко Ж. Естетична цінність ландшафту як передумова створення маршрутів еко-туризму / Ж. Бучко, З. Гохмут // Молодь у вирішенні регіональних та транскордон-

- них проблем екологічної безпеки : Матеріали 6 Міжнар. наук. конф. – Чернівці : Зелена Буковина, 2007. – С. 43–45.
4. *Іванунік В. О.* Оцінка рекреаційно-туристичної атрактивності території (на прикладі Чернівецької області) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. геогр. наук : 11.00.11 / Віталій Олександрович Іванунік. – Чернівці, 2009. – 20 с.
 5. *Кузик С.* Теоретичні проблеми туризму : суспільно-географічний підхід : моногр. / С. Кузик. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. – 254 с.
 6. Природні умови та ресурси Тернопільщини / [за ред. М. Я. Сивого, Л. П. Царика]. – Тернопіль : ТОВ “Терно-граф”, 2011. – 512 с.

Стаття: надійшла до редакції 25.04.2013

доопрацьована 16.06.2013

прийнята до друку 12.07.2013

THE VALUE OF CERTIFICATION TOURIST OBJECTS TO PROMOTE THEIR POPULATION

K. Dudarchuk, I. Illiash

*Volodymyr Hnatyuk National University of Ternopil
M. Kryvonis Str., 2, Ternopil, 46000, Ukraine*

In the article the value of taking of inventory and passport systems of tourist objects for development of tourist activity of region is found out. The passportisation system of natural preserve of “Medobory” is carried out in the Ternopil region. In the process of research the method of the passport system, offered by the scientific and technical advice of Derzhturizmkuortu of Ukraine, is used. Nevertheless such method is most complete on the modern stage, collectedly in a condense form maximal information about tourist objects necessary for content the use is in the process of creation of the new tourist programs.

Key words: tourist activity, tourist resources, inventarisation of tourist objects, passportisation.

ЗНАЧЕНИЕ ПАСПОРТИЗАЦИИ ПРИРОДНЫХ ТУРИСТИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ ДЛЯ ПОПУЛЯРИЗАЦИИ ИХ СРЕДИ НАСЕЛЕНИЯ

К. Дударчук, И. Ілляш

*Тернопольский национальный педагогический университет имени Владимира Гнатюка,
ул. М. Кривоноса, 2, г. Тернополь, 246027, Украина*

Обнаружено значение инвентаризации и паспортизации туристических объектов для развития туристической деятельности региона. Осуществлено паспортизацию естественного заповедника “Медоборы” в Тернопольской обл. В процессе исследования использовано методику паспортизации, предложенную научно-техническим советом Держтуризмкурорта Украины. Ввиду того, что такая методика является наиболее полной на современном этапе, собрано в сжатой форме максимальное количество информации о туристическом объекте, необходимой для использования в процессе создания новых туристических программ.

Ключевые слова: туристическая деятельность, туристические ресурсы, инвентаризация туристических объектов, паспортизация.